

باسمه تعالی

مقایسه آماری واردات و نقدینگی

در سه دولت قبل

گزارش کارشناسی ۹۴۰۴۰۱

مرکز مطالعات اقتصادی بسیج دانشجویی

دانشگاه علم و صنعت ایران

تیرماه ۱۳۹۴

چکیده گزارش

ارائه آمار صحیح به مردم در سطح جامعه و شفافیت اطلاعاتی سبب می شود تا مردم بتوانند تصمیم گیری های آگاهانه ای داشته باشند. با این حال، بعضاً آمارهایی از جانب مسئولین در سخنرانی ها ارائه می شود که سبب مقایسه های نادرست شده و صداقت مسئولین را زیر سوال می برد و باعث می گردد تا مردم این رفتار مسئولین را ناشی از حب و بغض های سیاسی برداشت کنند. برای مثال آقای رئیس جمهور در نشست خبری خود با رسانه ها در ۲۳ خرداد ماه میزان واردات در دولت های نهم و دهم را ۷۲۰ میلیارد دلار بیان کردند که بررسی منابع آماری بانک مرکزی و گمرک جمهوری اسلامی ایران نشان می دهد که این آمار خلاف واقع و با در نظر گرفتن هزینه هایی بوده که در هیچ سالی به عنوان آمار واردات در منابع آماری معتبر کشور درج نشده است.

همچنین آقای هاشمی رفسنجانی در یک سخنرانی که در سایت رسمی ایشان منتشر شد در مورد نقدینگی دولت های نهم و دهم بیان کردند: "هرچه اسکناس می خواستند چاپ کردند. اصلاً وقتی که دولت را تحویل گرفتند کمتر از صد هزار میلیارد تومان نقدینگی بود. وقتی که تحویل دادند بیش از ۶۰۰ هزار میلیارد تومان نقدینگی بود. نقدینگی خودش یک عامل خطرناک و ویروسی است که در جامعه ما افتاده." البته آمار ارائه شده توسط ایشان صحیح است اما القای اینکه در یک دولت نقدینگی از لحاظ نسبی بیش از سایر دولت ها ایجاد شده است کاملاً اشتباه بوده و آمار نقدینگی که توسط بانک مرکزی ارائه شده است نشان می دهد که دولت ها در خلق نقدینگی تفاوت زیادی با هم نداشته اند.

در این گزارش آمار دو متغیر واردات و نقدینگی در سه دولت قبل مبتنی بر منابع معتبر آماری کشور مقایسه شده است؛ نتایج این گزارش نشان می دهد که بیشترین درصد واردات در دولت های هفتم و هشتم بوده است. همچنین بیشترین درصد رشد نقدینگی نیز در دولت های پنجم و ششم و پس از آن دولت های هفتم و هشتم بوده و دولت های نهم و دهم بر خلاف تصور عمومی کمترین درصد رشد نقدینگی را نسبت به دو دولت دیگر داشته اند.

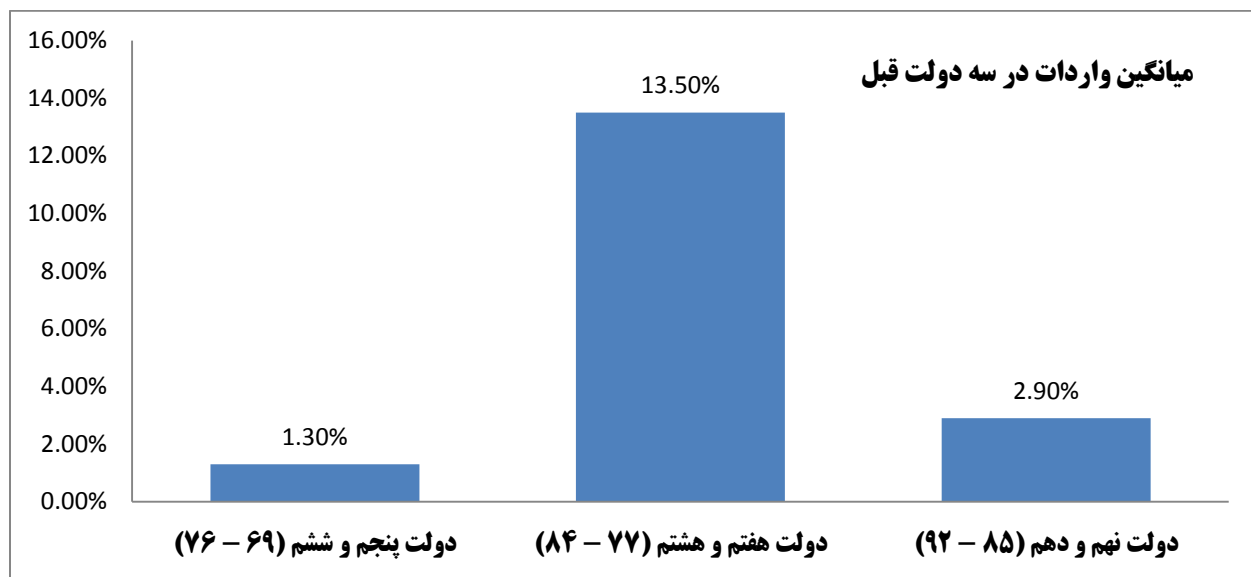
واردات

پیش از مقایسه دولت ها در واردات، لازم به ذکر است که طبق آمار گمرک جمهوری اسلامی ایران در مورد واردات که در سایت سری های زمانی بانک مرکزی و همچنین سایت اتاق بازرگانی منعکس شده است، میزان واردات در دولت های نهم و دهم از ابتدای سال ۸۵ تا انتهای سال ۹۲ (در تمامی مقایسه های این گزارش، وضعیت هر دولت از ابتدای سال بعد از تصدی دولت تا انتهای سال واگذاری دولت بررسی شده است) برابر ۴۳۰ میلیارد دلار بوده که تقریباً حدود ۳۰۰ میلیارد دلار با آمار ارائه شده توسط رئیس جمهور طبق منابع معتبر آماری کشور تفاوت دارد! رئیس گمرک در مورد آمار ارائه شده توسط رئیس جمهور و تفاوت آن با آمار رسمی بیان کرد که این تفاوت به دلیل لحاظ کردن واردات قاچاق، خدمات و سایر هزینه های مترتب بر واردات بوده است؛ در پاسخ به این اظهار نظر باید گفت که چنین هزینه هایی در سایر سالها نیز وجود داشته است و لذا اگر بنا به مقایسه واقع بینانه و بدون سیاسی کاری باشد، باید آمار این هزینه ها در سایر سال ها نیز ارائه شود. بنابراین از آنجا که در هیچ سالی این هزینه ها به عنوان هزینه های واردات در منابع آماری معتبر ارائه نشده است، نمی توان از آن به عنوان آمار رسمی واردات یاد کرد.

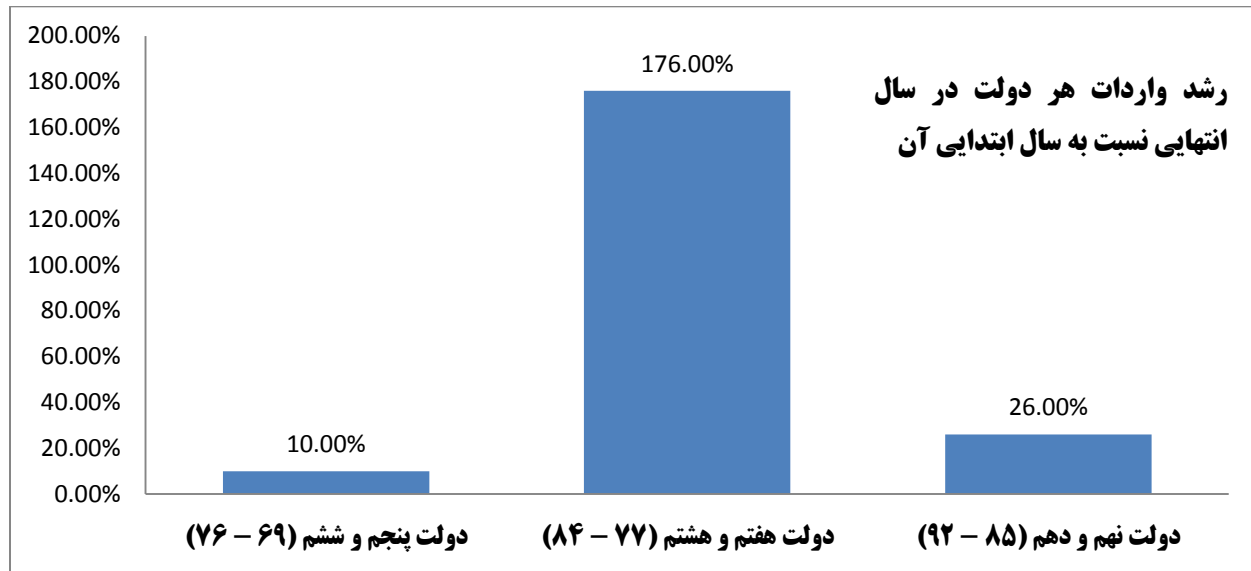
با این حال، در ادامه جهت مقایسه واردات در سه دولت گذشته از آمار رسمی بانک مرکزی و اتاق بازرگانی در این زمینه استفاده شده است که به شرح زیر می باشد:

سال	میزان واردات (میلیارد دلار)	سال	میزان واردات (میلیارد دلار)
۱۳۶۹	۱۸,۷	۱۳۸۱	۲۲,۲
۱۳۷۰	۲۹,۶	۱۳۸۲	۲۶,۵
۱۳۷۱	۲۹,۸	۱۳۸۳	۳۵,۳
۱۳۷۲	۲۰	۱۳۸۴	۳۹,۲
۱۳۷۳	۱۱,۷	۱۳۸۵	۴۱,۷
۱۳۷۴	۱۲,۳	۱۳۸۶	۴۸,۴
۱۳۷۵	۱۵,۱	۱۳۸۷	۵۶
۱۳۷۶	۱۴,۱	۱۳۸۸	۵۵,۲
۱۳۷۷	۱۴,۳	۱۳۸۹	۶۴,۴
۱۳۷۸	۱۲,۶	۱۳۹۰	۶۱,۸
۱۳۷۹	۱۴,۳	۱۳۹۱	۵۳,۴
۱۳۸۰	۱۷,۶	۱۳۹۲	۴۹,۵

هر چند مقدار عددی واردات در دولت های نهم و دهم نسبت به دو دولت دیگر افزایش یافته است اما مقدار عددی واردات، شاخص خوبی برای مقایسه دولت ها با هم نیست و آنچه در گزارشات معتبر به عنوان شاخص مقایسه مورد استفاده قرار می گیرد، میزان رشد واردات به درصد است. بر این اساس، میانگین هندسی رشد واردات در سه دولت گذشته برای دولت های پنجم و ششم برابر ۱,۳ درصد، در دولت های هفتم و هشتم ۱۳,۵ درصد و در دولت های نهم و دهم ۲,۹ درصد بوده است.

همچنین اگر آمار واردات انتهای آخرین سال هر دولت را نسبت به آمار ابتدای اولین سال هر دولت محاسبه کنیم مشاهده می شود که در دولت های پنجم و ششم آمار واردات در سال ۷۶ نسبت به سال ۶۸ با ۱۰ درصد رشد مواجه بوده و از ۱۲,۸ میلیارد دلار در سال ۶۸ به ۱۴,۱ میلیارد دلار در سال ۷۶ رسیده است. همچنین در دولت های هفتم و هشتم، آمار واردات در سال ۸۴ نسبت به سال ۷۶ با ۱۷۶ درصد رشد مواجه شده و از ۱۴,۱ میلیارد دلار به ۳۹,۲ میلیارد دلار رسیده است. در دولت های نهم و دهم نیز آمار واردات در سال ۹۲ نسبت به سال ۸۴ با ۲۶ درصد رشد مواجه شده و از ۳۹,۲ میلیارد دلار به ۴۹,۵ میلیارد دلار رسیده است.

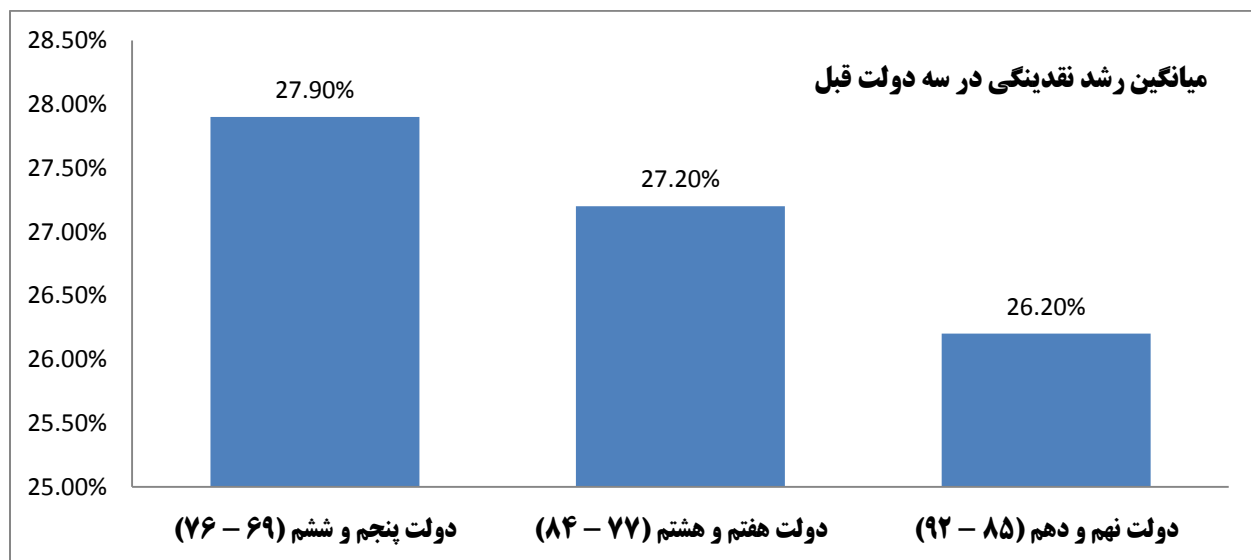
بنابراین مشاهده می شود که واردات رشد سریع و بسیار بالای خود را در دولت های هفتم و هشتم داشته است و وابستگی بیش از پیش کشور به واردات در آن دوره اتفاق افتاده است.

نقدینگی

مکرر توسط مسئولین و کارشناسان و افراد مختلف در رسانه ها بیان شده که نقدینگی در دولت های نهم و دهم افزایش بسیاری نسبت به دولت های قبل از آن داشته است. با این حال بررسی آمار نقدینگی در دولت های گذشته نشان می دهد که درصد خلق نقدینگی تقریباً در همه دولت ها با هم برابر بوده و اتفاقاً در دولت های نهم و دهم از دیگر دولت ها کمتر بوده است. جهت مقایسه نقدینگی در سه دولت گذشته، از آمار رسمی بانک مرکزی استفاده شده است که به شرح زیر می باشد:

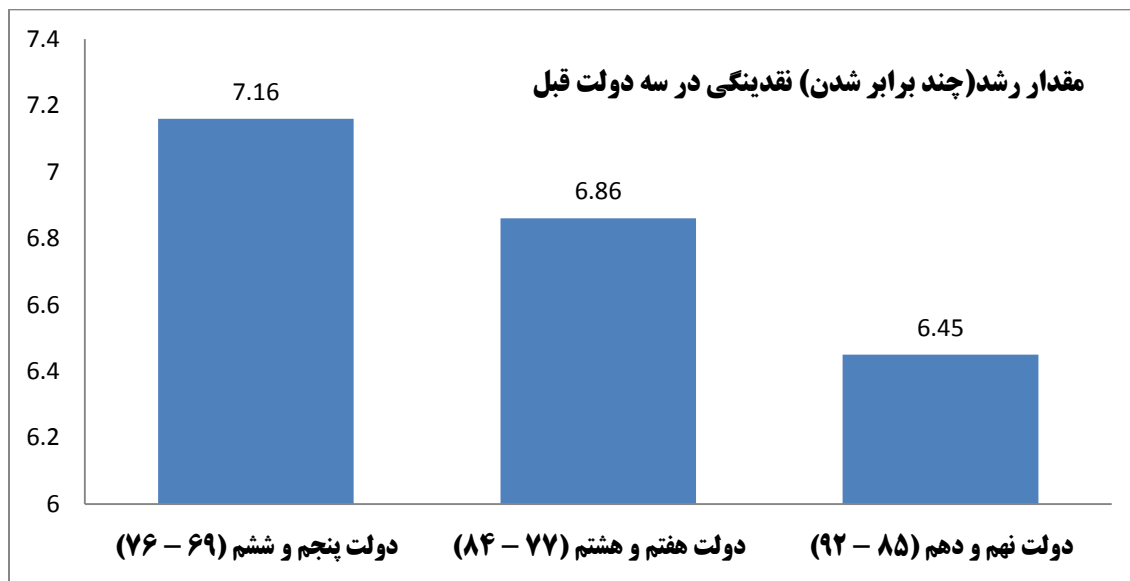
سال	مقدار نقدینگی (هزار میلیارد تومان)	سال	مقدار نقدینگی (هزار میلیارد تومان)
۱۳۶۹	۲,۳	۱۳۸۱	۴۱,۷۵
۱۳۷۰	۲,۸۶	۱۳۸۲	۵۲,۶۶
۱۳۷۱	۳,۵۹	۱۳۸۳	۶۸,۵۹
۱۳۷۲	۴,۸۱	۱۳۸۴	۹۲,۱
۱۳۷۳	۶,۱۸	۱۳۸۵	۱۲۸,۴۲
۱۳۷۴	۸,۵۱	۱۳۸۶	۱۶۴
۱۳۷۵	۱۱,۶۶	۱۳۸۷	۱۹۰,۱۴
۱۳۷۶	۱۳,۴۳	۱۳۸۸	۲۳۵
۱۳۷۷	۱۶,۰۴	۱۳۸۹	۲۹۴
۱۳۷۸	۱۹,۲۷	۱۳۹۰	۳۵۷
۱۳۷۹	۲۴,۹۱	۱۳۹۱	۴۶۰
۱۳۸۰	۳۲,۱	۱۳۹۲	۵۹۴

طبق این آمار میانگین هندسی رشد نقدینگی در دولت های پنجم و ششم ۲۷,۹ درصد، در دولت های هفتم و هشتم ۲۷,۲ درصد و در دولت های نهم و دهم ۲۶,۲ درصد بوده است. در نتیجه مشاهده می شود که میانگین رشد نقدینگی در همه دولت ها تقریباً با هم برابر بوده کماینکه در دولت های نهم و دهم نیز رشد نقدینگی کمتر از سایر دولت ها بوده است.

مقایسه آماری واردات و نقدینگی در سه دولت قبل

همچنین اگر میزان رشد (چند برابر شدن) نقدینگی را در هر دولت طبق این آمار محاسبه کنیم، این شاخص در انتهای دولت های پنجم و ششم نسبت به ابتدای این دولت ۷,۱۶ برابر شده و نقدینگی از ۱,۸۸ هزار میلیارد تومان در پایان سال ۶۸ به ۱۳,۴۳ هزار میلیارد تومان در پایان سال ۷۶ رسیده است. این آمار در دولت های هفتم و هشتم ۶,۸۶ برابر شده است و از ۱۳,۴۳ هزار میلیارد تومان در انتهای سال ۷۶ به ۹۲,۱ هزار میلیارد تومان در انتهای سال ۸۴ رسیده است. در دولت های نهم و دهم نیز نقدینگی ۶,۴۵ برابر شده و از ۹۲,۱ هزار میلیارد تومان در انتهای سال ۸۴ به ۵۹۴ هزار میلیارد تومان در انتهای سال ۹۲ رسیده است.

بنابراین مشاهده می شود که بر خلاف تصور عمومی، دولت های نهم و دهم سهم کمتری از خلق نقدینگی در کشور نسبت به سایر دولت ها داشته است.